

LEERLIJN	
Titel	Thematische Leerlijn Fotografie en Muziek De thema's sluiten o.a. aan bij de Da Vinci methode
Ontwikkeld door	 Orkest van Gelderland & Overijssel

ALGEMEEN	
Titel activiteit	Geluiden in de natuur
Groep	Groep 4
Soort activiteit	Muziekles
Plaats	In de klas
Duur	45 minuten
Leergebied	Kunstzinnige oriëntatie
Discipline	Muziek
Thema	Schatten van de aarde
Omschrijving van de activiteit	Met deze activiteit maken de leerlingen geluiden bij natuurfoto's, gaan op zoek naar geluiden uit de natuur, filosoferen over geluid en doen geluidproefjes. Ook maken ze ritmes met behulp van drie fruitstukken.
Plaats in de reeks	Dit is een muziekles die behoort bij het thema: 'Schatten van de aarde'. Bij dit thema is ook een fotografieles beschikbaar.
Leeropbrengst	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling ontdekt, door manipuleren en experimenteren, klankaspecten van diverse klankbronnen. - De leerling kan bij het musiceren in groepsverband gelijk beginnen en eindigen aan de hand van een (lied)leidingsgebaar. - De leerling kan (alleen en in groepsverband) een kort muziekstukje onder leiding van de leerkracht aan anderen presenteren. - De leerling kan met aandacht luisteren naar de ideeën van anderen. - De leerling kan muziekstukjes ontwerpen met (willekeurige) gebruikmaking van muzikale tegenstellingen, herhaling en contrast. - De leerling kan in groepsverband picturaal en eenvoudig grafisch genoteerde composities uitvoeren.
Presentatie-mogelijkheid als afsluiting thema	Een concertje met geluiden gevonden uit de natuur. Een ritmisch concertje met behulp van drie fruitstukken.
Rolverdeling	De leerkracht geeft deze les

UITVOERING	LES
<p>Vorbereiding en benodigdheden</p>	<p>Zet klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de PowerPoint presentatie bij deze les (met speakers voor de geluiden) - internetverbinding - een appel, peer en sinaasappel (of andere fruitstukken met evenveel lettergrepen) - (computer- of stereo-)box, een schaal, plastic folie en suiker of rijst
<p>Oriëntatie</p>	<p>Bekijk klassikaal de natuurfoto's 1 t/m 8 in de PowerPoint presentatie en vraag de leerlingen heel goed te kijken en na te denken over de geluiden die bij de foto's horen. Geef de leerlingen heel even bedenktijd en geef daarna leerlingen de beurt om het geluid na te bootsen. Dat kan op allerlei manieren. Sommige foto's kunnen meerdere geluiden opleveren bijv. het klappen van vleugels en kwetteren van een vogel.</p> <p>Probeer een filosofisch gesprek te voeren waarbij leerlingen de ruimte krijgen om hun gedachten te verwoorden, naar elkaar te luisteren en elkaars ideeën te respecteren. Bij een filosofisch gesprek bestaat er geen goed of fout. Op de PowerPoint (pagina 10) staan zes filosofische vragen over muziek en natuur. Laat de leerlingen reageren op de vragen. Help de kinderen op weg, maar vul geen antwoorden in.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kan de natuur muziek maken? (Suggesties: naar voorbeelden vragen, vragen hoe het klinkt. Deelvragen stellen: Wat is muziek? Maakt natuur geluid?) 2. Is geluid en muziek hetzelfde? (Suggesties: deelvragen maken. Wat is geluid? Wat is muziek? Is er een verschil of is het hetzelfde? Is dat voor iedereen hetzelfde? Wie vindt dit muziek? Wie geluid?) 3. Maakt de ondergaande zon geluid? (Suggesties: heb je de ondergaande zon wel eens gehoord? Wie zegt ja en wie zegt nee? Wie twijfelt? En waarom twijfel je? Hoe weet je of iets geluid maakt?) 4. Bestaat een geluid ook als je het niet hoort? (Suggesties: is er wel eens helemaal geen geluid? Doe je ogen eens dicht en probeer muisstil te zijn. Wat heb je gehoord?) 5. Kan muziek ook alleen in je hoofd bestaan? (Suggesties: waar hoor je muziek? Probeer het eens uit. Zet muziek aan en vraag de leerlingen goed te luisteren. Als je hem uitzet, hoor je het dan nog steeds? Hoe kan dat dan?) 6. Kun je muziek aanraken? (Suggesties: kun je muziek zien? Is een muziekinstrument hetzelfde als muziek? Wanneer zie of voel je een geluid? Experiment: Leg je vingers voorzichtig op je keel en zeg 'aaah'. Wat voel je? Doe het experiment van 'uitvoeren opdracht 1')
<p>Onderzoeken Opdracht 1 geluiden uit de natuur</p>	<p>Maak tweetallen en geef de leerlingen de volgende opdracht: Ga buiten rondom de school op zoek naar geluiden en muziek. Neem de voorwerpen die geluid maken mee de klas in. Als je het geluid niet kunt meenemen, teken het dan. Geef hier maximaal 10 minuten de tijd voor.</p> <p>Verdiepingsopdracht: Zoek minimaal drie voorwerpen die geluid maken. Een voorwerp dat geluid maakt door te strijken/wrijven, een voorwerp dat geluid maakt door te blazen en een voorwerp dat geluid maakt door te slaan.</p> <p>Bij mooi weer kunnen de leerlingen op locatie het geluid laten horen aan de andere leerlingen. Zo kunnen ze miniconcertjes geven.</p>
<p>Onderzoeken Opdracht 2 geluiden van de vier elementen</p>	<p>Voer een kort klassikaal vraaggesprek: Wat zijn de vier elementen van de aarde? (water, vuur, lucht en aarde) Welke geluiden kun je verzinnen die horen bij de vier elementen?</p> <p>Beluister de vier verschillende geluidsfragmenten via PowerPoint presentatie pagina 11. Elke leerling schrijft op een blaadje welk element bij welk geluidsfragment hoort.</p>

	<p>Antwoorden: Geluidsfragment 1: aarde (aardbeving) Geluidsfragment 2: vuur (kampvuur) Geluidsfragment 3: lucht (tornado) Geluidsfragment 4: water (regenbui)</p>
<p>Uitvoeren Opdracht 1</p>	<p>Bekijk klassikaal het filmpje 'Geluid Beweegt' via PowerPoint presentatie pagina 12. In dit Schooltv-filmpje wordt uitgelegd dat geluid trilling is.</p> <p>Voer het experiment klassikaal uit. Hiervoor heb je een (computer- of stereo-)box, een schaal, plastic folie en suiker of rijst nodig.</p> <p>Extra: via www.proefjes.nl kun je veel verschillende proefjes vinden met geluid. Erg leuk om leerlingen in kleine groepjes te laten experimenteren!</p>
<p>Uitvoeren Opdracht 2</p>	<p>Bij deze opdracht oefenen we eenvoudige ritmes met drie fruitstukken.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Houd een appel in de lucht en laat iedereen "appel" zeggen (let op dat het zo gelijk mogelijk gebeurt) 2. Houd een peer in de lucht en laat iedereen "peer" zeggen (let op dat het zo gelijk mogelijk gebeurt) 3. Houd afwisselend de appel en peer in de lucht, terwijl de leerlingen het fruitstuk benoemen. 4. Houd een sinaasappel in de lucht en laat iedereen "sinaasappel" zeggen (let op dat het zo gelijk mogelijk gebeurt) 5. Laat een leerling een ritme verzinnen door de fruitstukken één voor één in de lucht te houden. 6. Vervang de woorden door klappen: peer = 1 klap, appel = 2 klappen en sinaasappel = 4 klappen. En laat afwisselend de verschillende fruitstukken zien, zodat er een nieuw ritme ontstaat. 7. Schrijf dit ritme op het (digi)bord: P P A P S S A P. Snappen de leerlingen meteen wat je bedoelt? 8. Laat de leerlingen met hun natuurinstrumenten (zie Onderzoek opdracht 1) de ritmes maken, terwijl een leerling de fruitstukken één voor één in de lucht houdt. <p>Variaties: In plaats van klappen of het gebruik van natuurinstrumenten kun je ook stampen of andere klanken maken. Uiteraard kun je variëren met andere fruitsoorten of voorwerpen (bijv. pen/potlood) of plaatjes (bijv. aap/tijger/olifant).</p>
<p>Evalueren Muziek</p>	<p>Vond je het leuk om met behulp van de fruitstukken muziek te maken? Kun je andere voorwerpen in de klas vinden die je ook kunt gebruiken om ritmes te maken?</p>
<p>Thema</p>	<p>Welke geluiden heb je in de natuur gevonden? Zaten er ook geluiden bij die je nog nooit gehoord had? Denk je dat je in de natuur een concert kunt geven, zonder muziekinstrumenten?</p>